EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 13.9.2007
KOM(2007) 533 lõplik

KOMISJONI KOLMAS ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

mis käsitleb vastastikkuse põhimõtte rikkumist teatavate kolmandate riikide viisanõuete täitmisel

vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 539/2001 (milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud) artikli 1 lõikele 5, mida on vastastikkuse mehhanismi osas muudetud määrusega (EÜ) nr 851/2005

SISUKORD

I.	**Sissejuhatus**	3
II.	**Bulgaaria ja Rumeenia teatised olukordade kohta, kus vastastikust viisavabadust ei kohaldata**	4
III.	**Pärast vastastikuse viisavabaduse teist aruannet saavutatud edu**	4
1.	**Juhtumid, kus jõuti järeldusele, et vastastikuse viisavabaduse probleemi ei esine**	4
1.1	Boliivia	4
1.2	Costa Rica	4
2.	**Täielik vastastikune viisavabadus**	4
2.1.	Mehhiko	4
2.2.	Uus-Meremaa	5
3.	**Vastastikuse viisavabaduse kehtestamine on menetlemisel**	5
3.1.	Brasiilia	5
3.2.	Brunei	5
3.3.	Iisrael	6
3.4.	Jaapan	6
3.5.	Malaisia	6
3.6.	Panama	7
3.7.	Paraguay	7
3.8.	Singapur	7
4.	**Edusammud vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel pärast 3. oktoobri 2006. aasta aruannet**	8
4.1.	Austraalia	8
5.	**Puudulik areng vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel pärast 3. oktoobri 2006. aasta aruannet**	9
5.1.	Kanada	9
5.2.	Ameerika Ühendriigid	10
IV.	**Kokkuvõte**	11

I. Sissejuhatus

Nõukogu 15. märtsi 2001. aasta määrus (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, (määruse I lisa, edaspidi „negatiivne nimekiri“) ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (määruse II lisa, edaspidi „positiivne nimekiri“),[1] mida muudeti 2. juuni 2005. aasta määrusega (EÜ) nr 851/2005,[2] on meie viisapoliitika ja vastastikkuse mehhanismi põhivahend. Vastastikuse viisavabaduse esimeses[3] ja teises[4] aruandes esitatakse kõnealuse mehhanismi täielik kirjeldus.

Teises aruandes järeldas komisjon:

"Komisjon on arvamusel, et dialoogi arendamine kolmandate riikidega uue mehhanismi raames on olnud tõhus. Olukordi, kus vastastikust viisavabadust ei kohaldata (kolmas riik säilitab mõne liikmesriigi kodanike suhtes viisanõude), jääb järjest vähemaks ning komisjoni arvates on see tähelepanuväärne tulemus[5].

Kui Austraalia, Kanada ja Bruneiga on olukord paranenud, siis Ameerika Ühendriikidega ei ole see endiselt muutunud. Nimetatud riikide edasistest sammudest sõltub, milliseid asjakohaseid meetmeid peetakse vajalikuks, et liikuda vastastikuse viisavabaduse kehtestamise nimel konkreetsemalt edasi.

Võttes arvesse vastastikuse viisavabaduse kehtestamise olulisust, teatab komisjon, et kavatseb juhul, kui olukord vastastikuse viisavabaduse eiramise küsimuses ei muutu, esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule uue aruande ning teha asjaomased konkreetsed ettepanekud hiljemalt 31. märtsiks 2007 vaatamata sellele, et määruse (EÜ) artikli 1 lõike 5 kohaselt peab ta esitama nimetatud aruande alles 30. juuniks 2008."

Nõukogu kinnitas oma 5.–6. oktoobri 2006. aasta järeldustes ühenduse vajadust jätkata tööd täieliku vastastikuse viisavabaduse saavutamise suunas nende kolmandate riikidega, kellega see veel puudus.

2007. aasta juunis kinnitas komisjon, et vastastikuse viisavabaduse kolmanda aruande esitlus on edasi lükatud suundumuste tõttu teatavates kolmandates riikides.

Käesolevas kolmandas aruandes tehakse kokkuvõte komisjoni tehtud sammude kohta alates nõukogu 5.–6. oktoobri 2006. aasta järelduste vastuvõtmisest positiivses nimekirjas olevate kolmandate riikide suhtes, kes on säilitanud mõne liikmesriigi kodanike suhtes viisanõude.

II. Bulgaaria ja Rumeenia teatised olukordade kohta, kus vastastikust viisavabadust ei kohaldata

Euroopa Liiduga ühinemise järelmeetmena olid Bulgaaria ja Rumeenia vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 851/2005 artiklile 2 kohustatud alates 1. jaanuarist 2007 teatama olukordadest, kus vastastikust viisavabadust ei kohaldata.

---

1 EÜT L 81, 21.3.2001, lk 1.
2 ELT L 141, 4.6.2005, lk 3.
3 KOM (2006) 3 (lõplik).
4 KOM (2006) 568 (lõplik).
5 Vt 10. oktoobri 2006. aasta vastastikuse viisavabaduse aruande lisad 1A ja 1B.

Bulgaaria teatas 13. veebruaril 2007[6] olukorrast, kus vastastikust viisavabadust ei kohaldata järgmiste riikide suhtes: Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Boliivia, Brunei, Kanada, Costa Rica, Malaisia, Mehhiko, Uus-Meremaa, Panama ja Singapur. Bulgaaria märkis ka, et on sõlminud Iisraeli ja Paraguayga viisavabastuse lepingud, mis ei ole käimasoleva ratifitseerimisprotsessi tõttu veel jõustunud. Praegu kehtivad Bulgaaria kodanike suhtes veel nimetatud kahe riigi puhul viisanõuded.

Rumeenia teatas 21. veebruaril 2007[7] olukorrast, kus vastastikust viisavabadust ei kohaldata järgmiste riikide suhtes: Austraalia, Brasiilia, Brunei, Kanada, Iisrael, Jaapan, Uus-Meremaa, Panama, Paraguay ja Ameerika Ühendriigid.

III. Pärast vastastikuse viisavabaduse teist aruannet saavutatud edu

Pärast nõukogu kinnitust 5.–6. oktoobril 2006 vajaduse kohta jätkata tööd täieliku vastastikuse viisavabaduse saavutamise suunas, jätkas komisjon aktiivselt jõupingutuste tegemist.

1. Juhtumid, kus jõuti järeldusele, et vastastikuse viisavabaduse probleemi ei esine

1.1. Boliivia

Teatis: Bulgaaria

Tulenevalt nõukogu määrusest (EÜ) nr 1932/2006, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 539/2001,[8] on Boliivia tõstetud I lisasse, mille tulemusena on Boliivia kodanikele kehtestatud alates 1. aprillist 2007 viisanõue. Seetõttu ei kohaldata Boliivia suhtes enam vastastikkuse mehhanismi.

1.2. Costa Rica

Teatis: Bulgaaria

Rände ja välismaalaste küsimustega tegeleva peadirektori 14. juuli 2006. aasta ringkiri, mille Costa Rica ametiasutused esitasid komisjonile 20. juulil 2006, viitab, et Bulgaaria kuulub esimese rühma riikide hulka, kelle kodanikud võivad Costa Ricat külastada ilma viisata kuni 90 päeva.

2. Täielik vastastikune viisavabadus

2.1. Mehhiko

Teatis: Bulgaaria

Bulgaaria teavitas 26. veebruaril 2007[9] komisjoni, et alates 11. märtsist 2007 vabastab Mehhiko Bulgaaria kodanikud viisanõudest läbisõidu ja lühiajalise viibimise korral kuni 90päevaseks ajavahemikuks kuue kuu jooksul alates esmasest riiki sisenemisest.

---

6 ELT C 75, 3.4.2007, lk 5.
7 ELT C 75, 3.4.2007, lk 6.
8 ELT L 29, 3.2.2007, lk 10.
9 ELT C 75, 3.4.2007, lk 5.

Hinnang

Praeguseks on Mehhiko ning kõikide liikmesriikide ja Schengeni riikide vahel kehtestatud vastastikune viisavabadus.

2.2. Uus-Meremaa

Teatis: Bulgaaria ja Rumeenia.

Uus-Meremaa teavitas 13. märtsil 2007 komisjoni, et on otsustanud loobuda kuni kolmekuuliste külastuste korral Bulgaaria ja Rumeenia kodanike puhul viisanõudest. Otsus jõustub alates 30. juulist 2007.

Hinnang

Praeguseks on Uus-Meremaa ning kõikide liikmesriikide ja Schengeni riikide vahel kehtestatud vastastikune viisavabadus.

3. Vastastikuse viisavabaduse kehtestamine on menetlemisel

3.1. Brasiilia

Vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel võetud meetmed

Komisjon võttis 9. juulil 2007 vastu soovituse nõukogule alustada läbirääkimisi Euroopa Ühenduse ja Brasiilia vahel viisavabaduslepingu sõlmimiseks. See on esimene kord, kui ühendus ja kolmas riik alustavad läbirääkimisi kahepoolse viisavabaduslepingu sõlmimiseks.

3.2. Brunei

Teatis: Bulgaaria ja Rumeenia.

Vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel võetud meetmed

Brunei teavitas 6. oktoobril 2006 komisjoni oma valitsuse otsusest anda alates 1. oktoobrist 2006 30päevane viisavabadus kõigile Schengeni lepinguga liitunud ELi liikmesriikidele. Mõnede Brunei valitsusasutuste veebisaitidel avaldatud teabe kohaselt ei laiene viisavabadus siiski kõigile Schengeni lepinguga liitunud liikmesriikidele ja assotsieerunud riikidele 30 päevaks. Brunei ametiasutustelt on küsitud praeguse olukorra kohta selgitusi. Komisjon palus seoses Bulgaaria ja Rumeenia teatisega Brunei ametiasutustel võtta vajalikke meetmeid, et tagada Bulgaaria ja Rumeenia kodanikele seoses viisadega võrdne kohtlemine.

Hinnang

Hinnangu saab anda ainult pärast Brunei ametiasutustelt vastuse saamist.

3.3. Iisrael

Teatis: Bulgaaria ja Rumeenia.

Vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel võetud meetmed

Bulgaaria teavitas 27. aprillil 2007 komisjoni, et Bulgaaria ja Iisraeli vaheline viisanõude kaotamise leping on jõustunud. Sellest tulenevalt on Bulgaaria kodanikud alates 15. juulist 2007 vabastatud viisanõudest läbisõidu ja lühiajalise viibimise korral kuni kolmekuuliseks ajavahemikuks poole aasta jooksul.

Komisjon palus 17. juulil 2007 Iisraeli ametiasutusi võtta vajalikke meetmeid, et anda Rumeenia kodanikele kolmekuuline viisavabadus.

Hinnang

Bulgaaria puhul vastastikust viisavabadust juba kohaldatakse. Rumeenia puhul saab hinnangu anda pärast Iisraeli ametiasutustelt vastuse saamist.

3.4. Jaapan

Teatised: Rumeenia

Vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel võetud meetmed

Komisjon palus 6. juulil 2007 Jaapani ametiasutusi võtta vajalikke meetmeid, et anda Rumeenia kodanikele kolmekuuline viisavabadus.

Hinnang

Hinnangu saab anda ainult pärast Jaapani ametiasutustelt vastuse saamist.

3.5. Malaisia

Teatis: Bulgaaria

Vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel võetud meetmed

Malaisia ametiasutused teavitasid 14. jaanuaril 2007 komisjoni, et Eesti, Läti ja Sloveenia kodanike viisavaba külastuse perioodi pikendati vastastikkuse alusel 90 päevani.

Bulgaaria puhul küsis komisjon Malaisia ametiasutustelt selgitust viisavaba külastuse pikkuse kohta, mis on Bulgaaria kodanikele määratud, ja samuti viisavaba külastuse pikendamise kohta kuni kolme kuuni, juhul kui praegune lubatud ajavahemik on lühem.

Hinnang

Komisjon tervitab edusamme, mida Malaisia on teinud täieliku vastastikuse viisavabaduse taastamisel ja millega anti kolmekuuline viisavaba külastuse õigus kõigi liikmesriikide kodanikele ning loodab, et olemasolevaid edusamme laiendatakse esimesel võimalusel ka viimati esitatud taotlusele saavutada vastastikune viisavabadus ka Bulgaaria kodanikele.

3.6. Panama

Teatised: Bulgaaria ja Rumeenia.

Vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel võetud meetmed

Komisjon palus 5. juulil 2007 Panama ametiasutusi võtta vajalikke meetmeid, et anda Bulgaaria ja Rumeenia kodanikele kolmekuuline viisavabadus.

Hinnang

Hinnangu saab anda ainult pärast Panama ametiasutustelt vastuse saamist.

3.7. Paraguay

Teatised: Bulgaaria ja Rumeenia.

Vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel võetud meetmed

Komisjon palus 9. juulil 2007 Paraguay ametiasutusi võtta vajalikke meetmeid, et anda Bulgaaria ja Rumeenia kodanikele kolmekuuline viisavabadus.

Hinnang

Hinnangu saab anda ainult pärast Paraguay ametiasutustelt vastuse saamist.

3.8. Singapur

Praegune olukord

Viisavabadus piirneb kuni 30päevaste külastustega, kuid seda võib pikendada piirkondlikult kuni kahe 30päevalise ajavahemikuga.

Vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel võetud meetmed

Singapuri ametiasutused kinnitasid 2006. aasta septembris, et kolme riigi kodanikele antakse erinevatel õiguslikel vahenditel põhinev 90päevane viisavabadus: Ameerika Ühendriikide kodanikele viisanõudest loobumise programmi alusel ning Austraalia ja Lõuna-Korea kodanikele vabakaubanduslepingute alusel.

Hinnang

Kuna kolme riigi kodanikele kehtib soodsam riiki sisenemise ja seal viibimise režiim, kui ELi kodanikele, siis tuleks vastastikusel viisavabadusel põhinev lähenemisviis Singapuri suhtes üle vaadata.

Komisjon teeb ettepaneku algatada arutelu kõige sobivamate vahendite üle, millega viia vastavusse kolme nimetatud riigi kodanike suhtes kohaldatav viisarežiim. Tuleb hinnata, kas kõnealust eesmärki on võimalik õiguslikult ja poliitiliselt saavutada Singapuri ametiasutuste ühepoolse otsusega. Kõne alla võib tulla ka kahepoolne viisavabastusleping Euroopa Ühenduse ja Singapuri vahel.

4. Pärast 3. oktoobrit 2006 tehtud edusammud vastastikuse viisavabaduse valdkonnas

4.1. Austraalia

Praegune olukord

Austraalia nõuab elektroonilise reisitunnistuse (ERT) olemasolu 14 liikmesriigi kodanikelt (Belgia, Taani, Saksamaa, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Luksemburg, Malta, Madalmaad, Austria, Portugal, Soome ja Rootsi), samuti Islandi ja Norra kodanikelt.

E-viisat (e676) nõutakse 11 liikmesriigi kodanikelt (Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Eesti, Küpros, Läti, Leedu, Ungari, Poola, Rumeenia, Sloveenia ja Slovakkia). Nendest seitsme riigi kodanikele, st Tšehhi Vabariigi, Eesti, Küprose, Läti, Leedu, Ungari ja Sloveenia kodanikele väljastatakse niinimetatud automaatne viisa.

Alates 1. juulist 2007 on e676 viisad kuni kolmekuuliste külastuste puhul ning ainult kuni kolmeks kuuks väljastavate äriviisade puhul tasuta.

Vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel võetud meetmed

Pärast 3. oktoobri 2006. aasta aruande avalikustamist on Austraalia andnud automaatse viisa staatuse veel kolmele liikmesriigile: 1. detsembrist 2006 Leedule, 15. jaanuarist 2007 Ungarile ja 1. juulist 2007 Küprosele.

28. märtsil 2007 said Bulgaaria ja Rumeenia juurdepääsu e676 turistiviisateenusele.

Lisaks sellele selgitasid Austraalia ametiasutused nelja parameetrit, mida kasutatakse riikide lisamiseks e676 süsteemi ning seejärel automaatsete viisade saajate hulka. Kõnealused neli parameetrit on:

– positiivse vastuse saanud viisataotluste arv;

– riiki jäävate reisijate kohandatud arv (Mod NRR): külalised, kes ületavad viisa kehtivusaja;

– kaitseviisade arv (PV): külalised, kes saabuvad turistiviisaga ja hiljem taotlevad kaitseviisat;

– tühistatud viisade arv.

Lisaks sellele märkisid Austraalia ametiasutused, et Bulgaaria, Poola, Rumeenia ja Slovakkia jäävad esialgu veel automaatse viisa saajate hulgast välja, kuid seda küsimust arutatakse uuesti 2007. aasta juulis/augustis. Austraalia ametiasutused märkisid ka, et kuigi 65–70% automaatse viisa taotlustest töödeldakse "automaatselt", ei saa kõikide isikute (nt alla 18aastased ja üle 70aastased) viisasid automaatselt käidelda, kuna selleks on vaja kas vanemate nõusolekut või tõendada tervislikku seisukorda. Peale selle märgiti, et eVisitorsi süsteem saab kasutuskõlblikuks 2008. aasta keskel. Olles esimesed riigid, kes kõnealusest süsteemist hakkavad kasu saama, liituvad kõik liikmesriigid eVisitorsi süsteemiga sõltumata oma staatusest.

Hinnang

Komisjon tervitab edusamme, mida on tehtud e676-staatuse andmisel Bulgaariale ja Rumeeniale; Küprose, Leedu ja Ungari jõudmisel "automaatse viisa" saajate hulka ning e676 viisade viisatasu kaotamisel kuni kolmekuuliste külastuste korral alates 1. juulist 2007.

Lisaks sellele sisendab julgust teadmine, et eVisitorsi süsteemi paigaldamiseks vajalikud tehnilised täiustused on õigel kursil, mille tulemusena koheldakse kõigi liikmesriikide kodanikke alates 2008. aasta keskpaigast võrdselt. Samal ajal jätkab komisjon hoolikalt viisade

väljastamistingimuste arengu jälgimist, hõlmates eelkõige ERT-süsteemi ja e676 "automaatse viisa" süsteemi.

5. Puudulik areng vastastikuse viisavabaduse kehtestamisel pärast 3. oktoobri 2006. aasta aruannet

5.1. Kanada

Praegune olukord

Viisanõue jääb kehtima Bulgaaria, Tšehhi Vabariigi, Läti, Leedu, Ungari, Poola, Rumeenia ja Slovakkia kodanike suhtes.

Vastastikuse viisavabaduse kehtestamiseks võetud meetmed

2006. aasta novembris esitasid Kanada ametiasutused selgitusi peamiste künniste kohta, mida kasutatakse viisanõude võimaliku kaotamise korral: viisa väljastamisest keeldumiste arv, sisserände-eeskirjade rikkumiste arv, passi turvalisus, passide väljastamise süsteem, teave kadunud ja varastatud passide kohta, turvapaiga ja pagulasstaatuse taotlused. Kanada ametiasutused märkisid, et selgitused kõnealuste künniste ja nende rakendamise kohta esitatakse asjaomastele liikmesriikidele ning komisjonile pärast nende ametlikku heakskiitmist.

Komisjoni ja Kanada ametiasutuste vahel on kirjavahetuse teel kehtestatud uus koostööraamistik. Selle osana loodi sisserände- ja varjupaigaalaste küsimuste ühiskonsultatsioonid, mis on ühine töörühm, mille ülesandeks on tegeleda viisadega seotud küsimuste ja tingimustega. Kõnealuseid künniseid käsitlevate selgituste esitamisel tekkinud kahetsusväärse viivituse järel toimus esimene sisserände- ja varjupaigaalaste küsimuste ühiskonsultatsioon 20. juulil 2007. Kanada ametiasutused kirjeldasid kõnealusel kohtumisel viisavabastuskriteeriumide ülevaatamist ning teatasid, et järgmistel kuudel külastavad nad kõiki asjaomaseid liikmesriike, et uurida nende tehnilist valmisolekut. Kanada esindajad kavatsevad külastada nelja liikmesriiki 2007. aasta novembris ja nelja ülejäänut 2008. aasta veebruaris, külastuste eesmärk on pidada tehnilisi kõnelusi. Seoses kodanike väljasaatmisega viitas komisjon, et kui Kanada soovib liituda tagasivõtulepingutega, siis tuleb sõlmida EÜ ja Kanada vaheline tagasivõtuleping, kuna kodanike tagasivõtmine kuulub EÜ pädevusse.

Kanada peaminister teatas 4. juunil 2007 EL-Kanada tippkohtumisel Berliinis, et mõistab viisavaba reisimise tähtsust ELile. Peaminister märkis, et Kanada otsuste tegemisel on aluseks iga riigi olukord eraldi, mitte vastastikkuse põhimõte ning, et selles suhtes on USA ja Kanada vaheline piiriülene reisimine väga oluline kaalutlus. Peaminister märkis siiski, et kõik ülejäänud liikmesriigid liiguvad õiges suunas ning paari liikmesriigi puhul võib viisanõudest loobumine osutuda võimalikuks juba käesoleval aastal.

Hinnang

Kanada on muutnud oma viisarežiimi ülevaatamist läbipaistvamaks ja esitas teavet künniste ning nende rakendamise kohta, kuigi see toimus märkimisväärse viivitusega. Viisanõudest ei ole loobutud ühegi liikmesriigi suhtes pärast sellest loobumist Eestit suhtes 2006. aasta septembris.

Kanada peaministri avalduste ja tehnilistel läbirääkimistel antud selgituste põhjal loodab komisjon, et nüüd, kus viisade väljastamiseks vajalikud hindamiskriteeriumid on kindlaks

määratud, liigub ülejäänud ELi liikmesriikide ülevaatamisprotsess viivitamata edasi. Komisjon teeb ettepaneku, et näitamaks oma pühendumust kõnealuse probleemi lahendamisel, võiks Kanada käesoleva aasta lõpuks mõne liikmesriigi puhul viisanõudest loobuda ning näidata edasisi vastastikuse viisavabaduse suunalisi olulisi edusamme 2008. aasta esimesel poolaastal. Kui kõnealust arengut ei toimu, võib Kanada suhtes kaaluda asjakohaste meetmete võtmist.

5.2. Ameerika Ühendriigid (USA)

Praegune olukord

Viisanõue kehtib jätkuvalt Bulgaaria, Tšehhi Vabariigi, Eesti, Kreeka, Küprose, Läti, Leedu, Ungari, Malta, Poola, Rumeenia ja Slovakkia kodanike suhtes.

Vastastikuse viisavabaduse kehtestamiseks võetud meetmed

Kohe pärast teise aruande vastuvõtmist komisjonis saatis asepresident Frattini kirja Ameerika Ühendriikide siseriikliku julgeoleku ameti juhile Chertoffile, milles märkis, et USA suunal ei ole saavutatud olulisi edusamme ning rõhutas, et liikmesriikide kodanike eristamine viisanõude puhul on arusaamatu ning vastuvõetamatu. Frattini taotles selgete ja läbipaistvate kriteeriumide kehtestamist, mille tulemuseks oleksid tegevuskava parameetrid, mis selgitavad erinevaid etappe. Komisjon jätkas kõnealuse teema tõstatamist tehnilisel ja poliitilisel tasandil, eelkõige EL-USA õigus-, vabadus- ja turvalisusküsimuste eest vastutavate ministrite eesistujakolmiku kohtumisel 6. novembril 2006. Kohtumisel märkis Chertoff, et USA valitsus valmistab ette viisavabadusprogrammi õigusnormide võimaliku muutmise ettepanekuid, pannes senisest rohkem rõhku turvalisusele.

Külaskäigul Eestisse 28. novembril 2006 teatas president Bush oma kavatsusest teha muudatusi viisavabastusprogrammi, mis tõhustaks viisavaba reisimise turvalisust ning mis võimaldaksid USA-l kiirendada uute riikide programmi lisamist. USA ametiasutused teevad programmi turvalisusega seotud osade tugevdamisel tihedat koostööd Kongressi ja USA välispartneritega.

8. veebruaril 2007 esitasid USA ametiasutused seaduseelnõu, mis käsitleb viisavabadusprogrammi moderniseerimist. Pärast seda on USA Kongressi liikmed esitanud veel mitmeid alternatiivseid eelnõusid.

Justiits- ja siseküsimuste nõukogu 12.–13. juuni 2007. aasta kohtumise järelmeetmena saatis komisjon ja Saksamaa eesistujariigina 29. juunil 2007 Chertoffile kirja. Komisjon ja Portugal eesistujariigina saatsid ühiskirja Kongressi olulistele liikmetele 23. juulil 2007. Kirjas tuletati meelde, et vastastikune viisavabadus on ELi ühise viisapoliitika osa ning märgiti ära kõnealuse viisavabaduse programmi muudatusettepaneku mitmeid osi käsitlevaid kaalutlusi. Kodanike tagasivõtmisega seoses pakuti välja, et juhul kui rahvusvahelise õiguse kohased kohustused ei ole piisavad, võib kõne alla tulla EÜ-USA tagasivõtmislepingu sõlmimine, kuna kodanike tagasivõtmine kuulub EÜ pädevusse.

3. augustil 2007 allkirjastas president Bush seadusena "*H.R. 1 Implementing Recommendations of the 9/11 Commission Act of 2007*". Kõnealuse seaduse lõige 711 hõlmab punkti "viisavabadusprogrammi moderniseerimine." Selle põhielemendid on järgmised: elektroonilise reisivolitussüsteemi kasutusele võtmine, mille eest võib tasu küsida; mittesisserändaja viisade väljastamisest keeldumiste arvu paindlikkus, tõstes teatud tingimustel 3protsendilist määra 10 protsendini või kasutades veel kindlaks määramata lubatust kauem

viibimise juhtumite arvu; riigist lennuteede kaudu lahkumise kontrollimise biomeetrilise süsteemi käivitamine, millega saaks kontrollida vähemalt 97% väliskodanike lahkumist, kes kasutavad riigist lahkumiseks USA lennuvälju; viisavabadusprogrammi alusel saadud viisa ei tähenda, et kõnealusel isikul lastakse USAsse siseneda; kadunud ja varastatud passidest teatamine Interpoli või muude vahendite kaudu; kolmandad riigid peaksid nõustuma iga kodaniku, endise kodaniku või kodaniku, kelle suhtes on väljastatud väljasaatmisorder, repatrieerimisega; ning kahepoolse reisijaid käsitleva teabe vahetamine.

Hinnang

Kuigi USAga ei ole vastastikuse viisavabaduse valdkonnas olulist edu saavutatud, tunneb komisjon heameelt, et USA on pühendunud oma viisavabadusprogrammi ümberkorraldamisele ja on asunud muutusi ka ellu viima. Ühelt poolt tuleks täielikult austada USA otsust kaitsta oma riiklikku julgeolekut ja teiselt poolt ELi õiguse ja poliitika järgimist, mis teenib liikmesriikide huve, kes soovivad ühineda viisavabadusprogrammiga ning ei ole koormaks nende liikmesriikide kodanikele, kellel on juba õigus reisida viisavabadusprogrammi alusel. Muudetud õigusaktide rakendamist, sealhulgas selle tagajärgi ELile ja liikmesriikidele, jälgitakse tähelepanelikult, eriline tähelepanu on suunatud elektroonilise reisivolitussüsteemi kasutusele võtmisele. Komisjoni arvates ei ole praegu USA suhtes vastumeetmete kehtestamine asjakohane, kuna uued õigusaktid on alles vastu võetud ja neid hakatakse rakendama. Komisjon loodab, et hindamismissioonid taotlevatesse liikmesriikidesse algavad rakendamisperioodi ajal, ning USA teeb jõupingutusi, et saavutada president Bushi avalikustatud eesmärk, et viisavabastusprogrammi ümberkorraldamine peaks võimaldama kiirendada selle laienemist ELi liikmesriikideni, kes selles veel ei osale.

IV. Kokkuvõte

Komisjon on arvamusel, et kolmandate riikidega toimunud dialoog uue vastastikkuse mehhanismi teemal on tõestanud oma tõhusust. Alates mehhanismi loomisest kahe aasta eest 2005. aasta juunis on täielik vastastikune viisavabadus saavutatud või on saavutamisel mitme olulise kolmanda riigiga. Seda ei ole muutnud ka uus väljakutse, mille aluseks on Bulgaaria ja Rumeenia teatised, mille kohaselt nende puhul esineb juhtumeid, kus vastastikust viisavabadusi ei kohaldata. Näiteks Uus-Meremaa ja Mehhiko kaotasid viisanõuded Bulgaariale ja Rumeeniale vähem kui kuus kuud pärast nende liitumist ELiga. Komisjon on saavutanud märkimisväärset edu ka dialoogis Austraaliaga, kes hakkab kõigi liikmesriikide kodanikke võrdselt kohtlema arvatavasti alates 2008. aasta keskpaigast. Brasiiliaga tuleks pidada läbirääkimisi tervikliku viisavabaduslepingu üle.

USA puhul peaks viisavabadussüsteemi muutva uue õigusakti vastuvõtmine viima selle laienemiseni kõigile liikmesriikidele. Nüüd, kus uus õigusakt on vastu võetud, uuritakse selle tingimusi ja rakendamise ajakava hoolikalt. Komisjon jätab õiguse kohaldada vastumeetmeid, kui loodetud edusammud täieliku vastastikuse viisavabaduse saavutamisel ei toimu piisava aja jooksul.

Kanada alustas oma viisarežiimi ülevaatamise läbipaistvamaks muutmist ning jagab künniste kohta rohkem teavet. Praeguseks ei ole viisanõudest loobumisel edu saavutatud. Komisjon teeb ettepaneku, et näitamaks oma pühendumust kõnealuse probleemi lahendamisel, võiks Kanada käesoleva aasta lõpuks mõne liikmesriigi puhul viisanõudest loobuda ning näidata edasisi vastastikuse viisavabaduse suunalisi olulisi edusamme 2008. aasta esimesel poolaastal. Kui kõnealust arengut ei toimu, võib Kanada suhtes kaaluda asjakohaste meetmete võtmist.

Vastavalt määruse (EÜ) nr 851/2005 artikli 1 lõikele 5 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande hiljemalt 30. juuniks 2008.